

Ügyvédség.

Az ügyvédek karácsonyfája.

Irta: Dr. Pap József a budapesti ügyvédi kamara einöke.

Karácsony hete van, áhitattal nézek a szeretet ünnepe elé, amely megadta az emberiségnek a Megváltót és eszembe jutnak a bibliának szavai: „Uj eget és földet várunk, amelyekben igazság lakozik.“

Valóban rá férne a magyar ügyvédségre az új ég, amely derültebb legyen az elmúlt évek horizontjánál, az új föld, amely ne legyen oly terméketlen, mint az utolsó években volt és új igazság, jobban mondva *több* igazság.

A magyar ügyvédség 1867. óta várja regenerációját, de úgy látszik hiába várja. A múlt század utolsó negyedében azzal biztatták az ügyvédséget, minden jóra fog fordulni, ha megvalósítják a kir. táblák decentralizációját, megalkotják az új polgári és büntető perrendtartást, ha szakítunk az egész vonalon az írásbeliséggel, behozzuk a szóbeliséget és közvetlenséget s a bizonyítékok szabad mérlegelését. Mind ez megtörtént, a polgári perrendtartás a háboru első évében életbe is lett léptetve, de nem volt még alkalmunk érezni ezen modern és majdnem kifogástalan törvényalkotásnak jótékony hatásait, mert a rendkívüli hatalom gyakorlásáról szóló törvény alapján a kormány a háboru és a forradalmak alatt kénytelen volt igen sok változtatást eszközölni úgy az alaki, mint az anyagi jog terén.

A háborus jog semmi esetre sem hatott üdvösen és serkentőleg az ügyvédségre és az ügyvédi keresetre. Háboru előtt is nagy volt már a karban a túlszűfolttság, a háboru alatt és közvetlenül a háboru után az még növekedett a megszállott területekről beözönlött ügyvédekkel s azon tisztviselőkkel, akik ügyvédi oklevél birtokában Csonka-Magyarországon ügyvédi irodát nyitottak.

A törvényhozás és az igazságügyi kormányzat ily súlyos viszonyok dacára nem részesíti az ügyvédi kart olyan istápolásban, mint a minőt ez a kar nemcsak saját érdekében, de a közérdek szempontjából is megérdemelne, e helyett azonban olyan igazságügyi politikával találkozunk, amely már is erősen megboszulta magát és amely, ha igen gyorsan nem szakítunk ezen irányzattal, az ügyvédséget alaposan és gyökeresen végromlásba sodorhatja. Az ügyvédség működési körét mindig szűkítették, a helyett, hogy újabb kínálkozó munkaalkalmakról gondoskodtak volna, sőt ha önként kínálkoztak ilyen alkalmak, ezekről is távol akarták tartani az ügyvédséget pl. a képviselő az Országos Földbirtokrendező Biróság előtt.

Még mindig divik nálunk az az anomália, hogy a községi- és körjegyzők valamint a segédjegyzők, akik köztisztviselők, akiknek illetményeit a törvény szabályozza s akik fizetésüket és egyéb járandóságukat a közpénztárból kapják, fel vannak ruházva azzal a joggal, hogy a közönség részére magán munkálatokat folytathatnak és ezért a közönségtől díjazást követelhetnek. Az ügyvédi kar mindig rossz szemmel nézte ezt az illoyalis és a kormányhatóság által támogatott konkurenciát. A községi jegyzők magánmunkálatainak megszüntetésére nagyobb akciót nem indított az ügyvédi kar mindaddig, míg a községi jegyzők javadalmazása törvényileg nem szabályoztatott. Midőn az 1904. évi XI. t.-c.-et, mely a községi jegyzők illetményeinek szabályozásáról szól, a képviselőházban tárgyalták, az ország összes kamarái értekezletre gyűltek össze Budapesten és azt a kérelmet terjesztették elő, *hogy a községi jegyzők a közigazgatási ügyek terén végezhesenek továbbra is magánmunkálatokat, de a magánjog mezején való eljárás, a perenkívüli jogszolgáltatásban való közreműködés a fennálló törvények által szabályozott módon kizárólag az ügyvédet és kir. közjegyzőket illesse meg.*

Az 1904. évi XI. t.-c. 12. §-a azonban nem vette figyelembe az ügyvédi és körjegyzői karnak ezen jogos óhaját, sőt ellenkezőleg világosan megengedte, hogy a községi jegyzők a fizetésrendezés dacára is folytathatnak magánmunkálatokat és számíthatnak fel díjakat.

Ezen intézkedés ugyszólván lehetetlenné teszi az ügyvédeknek, hogy oly községekben, ahol nincsenek bíróságok, letelepedjenek, mert ha ugyanazon díjért végeznék is a falusi népnek perenkívüli dolgait, mint a községi jegyzők, a szegény falusi nép mégis a községi jegyzőhöz fog fordulni, aki jogi tudás és felelősség nélkül működik, mert az ügyes jegyző, a maga számára biztosítani tudja az összes magánmunkálatokat, hiszen kezében tartja a közhatalom szálait. Az 1904. évi XI. t.-c. egyik főoka annak, hogy a fővárosban olyan nagy az ügyvédség tuzsufoltsága.

A törvényhozás egypár év előtt egy újabb csapást mért az ügyvédségre az 1921. évi XXVII. t.-c.-el, amely megkönnyítette oly biráknak az ügyvédi pályára való átlépését, akiknek nincs ügyvédi oklevele. Az ügyvédi pályára való átlépésnek ez a favorizálása a községi jogszolgáltatás érdekében sem kívánatos, az ügyvédi karra nézve pedig nagyon sérelmes, mert hozzájárul az ügyvédi pálya elnépesedéséhez.

Az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetnek (1908. évi XL. t.-c.) nehezen összekuporgatott kis vagyona pragmatikus intézkedéseknél fogva kizárólag állami címletekbe, hadikölcsönökbe és záloglevelekbe van elhelyezve, ez annyit

jelent, hogy ezen intézetnek nincsen se tőkevagyonja, se pedig jövedelme, erre kellett virradnunk az intézmény fennállásának 17-ik évében.

Az 1914. évi LII. t.-c. elrendelte, hogy az állam az intézetnek aggkori ellátási összegek fedezetére évi 500.000 K segélyt ad, most hatályon kívül akarták helyezni ezt a törvényt és csak a mostani igazságügyi miniszter jóindulatának köszönhető, hogy a törvény mint kerettörvény továbbra is fennmarad, az évi dotáció azonban oly csekély, hogy megemlítésre is alig érdemes.

A bírósági eljárás az összes vonalakon lassu, az értesítés adásának a módja korlátolt és célszerűtlen, a bírósági ítéletek és határozatok kiadmányozása ólom lábon jár, a bíróságok még mindig nincsenek a perköltségek megállapításánál tekintettel az ügyvéd szellemi munkájára, még mindig azon téves hitben vannak, — mert itt-ott sikerült elvéteve egy-egy ügyvédnek busás honoráriumra szert tenni, — hogy minden ügyvéd ilyen díjlevéllel a zsebében végzi keserves napi munkáját. A bélyegtörvények jelentékeny nagy terhet rónak az ügyvédekre nemcsak azért, hogy a most igen tekintélyes összegekre rugó beadványi illetékeket kénytelen az ügyvéd sajátjából előlegezni, de még a határozati illetékeket is 600.000 korona összegig leletezés terhe alatt bélyegjegyekben közvetlenül le kell rónia.

Kitől várja az ügyvéd munkájának díjazását, fáradozásának ellenszolgáltatását? A kliensektől, akik nem bírják éveken át kivárni pereiknek az elintézését, azoktól a kliensektől, akik, ha végre megérkezik a jogerős ítélet, nem bírják a rossz gazdasági viszonyok miatt a megítélt összegeket az alpereken behajtani?

Csak két dolog segíthet gyökeresen az ügyvédi karon, t. i., ha a bíróságok vállairól levesszük a perenkívüli ügyek nagy részét és ezen perenkívüli ügyeket az ügyvédekre, illetve a kir. közjegyzőkre bizzuk, másodsor, ha a telekkönyvi ügyekben szoritunk az ügyvédi kar részére az eddiginél nagyobb működési kört.

Az 1911. évi ügyvédgyűlés igen hosszú és alaposan előkészített vita után kimondotta, hogy kívánatosnak tartja a bíróságoknak perenkívüli ügyektől lehető nagy mértékben való mentesítését. A szervezet kérdésében azonban még állást nem foglalt. Ebben a tárgyban az 1911. évi jogászgyűlés elé véleményem terjesztettem és kimutattam, hogy az okiratok megsemmisítésénél, a° csödeljárásban, végrehajtási eljárás különböző fázisaiban, a holtta nyilvánításnál, az előleges bizonyításnál, a kisajátítási eljárás közigazgatási részénél, a lakbérfelmondási és lakkiürítési eljárásban stb. stb., igen sok olyan

perenkivüli ténykedés fordul elő, amely az u. n. ügyvéd közjegyzői intézményre lenne átruházandó, vagyis indítványoztam azt, hogy a kir. közjegyzők mostani hatásköre, valamiképen beadott véleményem értelmében kibővítendő hatásköre is ügyvédekre ruházandó át, ott, ahol kir. közjegyző nincsen, ott pedig ahol van kir. közjegyző, ő gyakorolja továbbra is, az összes közjegyzői funkciókat, az állás megürzésével azonban az többé nem közjegyzővel, de u. n. ügyvédközjegyzőkkel töltendő be.

Az igazságügyi kormányzatnak ezzel a kérdéssel kellene elsősorban foglalkozni, mert ez segítene a bíróságokon, segítene az ügyvédeken anélkül, hogy bármely pontban sértené a ma működő közjegyzők érdekeit.

Ez az eszme éppenséggel nem új és én szerzői jogot reá nem formálhatok, mert *Dr. Nagy Dezső* nagynevű kartarsunk már 1900 nov. 20-án azt az indítványt terjesztette elő, hogy nem közjegyzői székhelyen letelepülő egyes ügyvédek a fennforgó szükséghez képest a közjegyzői teendőik ellátására jogosítvánnyal ruháztassanak fel.

Az 1907. évi október 7., 8. és 9. napján tartott országos ügyvédgyűlés kimondotta, hogy Dr. Menyhárház Gáspár akkori ügyvédnek, most egyetemi professzornak előterjesztett azon indítványa, hogy az ügyvédek egy része közjegyzői jogosítvánnyal felruháztassék, tanulmányozás és határozathozatal céljából az országos ügyvédgyűlés állandó választmányához utasíttassék. A budapesti ügyvédi kamara közgyűlése 1910. febr. 27-én tartott közgyűléséből feliratot intézett az igazságügyi Miniszterhez, amelyben szörol-szóra ez áll: „Szükségesnek tartjuk, hogy az igazságügyi kormány foglalkozzék azzal a kérdéssel, miként lehetne a közjegyzői hatáskört az ügyvédi karra kiterjeszteni és idősebb ügyvédeket közjegyzői jogosítvánnyal felruházni.“

Az ügyvédi kar ezen kérdésben a maga részéről már megtette a szükséges előtanulmányokat és a készüléteket. Most a törvényhozáson van a sor.

A második kívánsága az ügyvédi karnak az, hogy a telekkönyvi ügyekkel kapcsolatban nyitassanak meg a kar részére jövedelmi források, vagyis a közokirati kényszert ki kell terjeszteni a telekkönyvi bejegyzések alapját képező okiratokra. Ennek a kérdésnek szabályozásával nem lehet várni addig, amíg a magyar polgári törvénykönyv elkészül.

Nézetem szerint csupán olyan okmány alapján lehetne a telekkönyvbe bejegyzéseket eszközölni, melyet a felek közjegyző; vagy ügyvédközjegyző előtt kötöttek, illetve oly magánokirat alapján, mely közjegyző, illetve ügyvédközjegyző által van hitelesítve.

Nemcsak ügyvédi kereset forrás szempontjából lenne fontos ezen ujtás, de egyéb köztekintetek miatt is, akik a gyakorlati életet ismerjük, határozottan állíthatjuk, hogy telekkönyvi állapotainkban rend nem lesz addig, amíg ezen u. n. hitelesítési kényszer meg nem valósul. 1897. évi március 24-éről kelt német Grundbuchordnung ismer ilyen telekkönyvi kényszert. Ez sem új idea tehát.

Ezenfelül más ujtásokkal is lehetne segíteni a kar anyagi helyzetén.

Semmi akadályja sincs annak, hogy az ügyvédi kamarák kebelében állandó kamarai választott bíróság alakíttassék. A felek oly ügyekben, melyekre nézve valamely bíróság kizárólagos illetékessége megállapítva nincsen, az ügyvédi kamarai választott bíróságnak alávetethetnék magukat, ezen kamarai választott bíróságok hatáskörébe volnának utalandók a törvény rendeleténél fogva azok a perek, amelyek az ügyvéd költség igényeire, az ügyvéd ellen esetleg támasztható kártérítési követelésekre vonatkoznak, továbbá az ügyvéd és az őt helyettesítő ügyvéd, nemkülönben az ügyvéd és alkalmazottja közti viszonyból származó perek.

Az ügyvédi kar nehéz megéllhetési viszonyai és gondjai között is nem feledkezik meg folytonosan sürgetni oly reformokat, amelyek alkalmasak fokozni az ügyvédi kar erkölcsi erejét és emelni tekintélyét. Így az 1924. december hó 4-én a kamarák 50 éves jubileuma alkalmából tartott ügyvédgyűlésen Magyarország összes ügyvédi kamarái egyhangulag kérték a kamarai önkormányzatnak olyatén kiépítését, hogy az ügyvédi lajstromba való felvételnél a kamara autonómiaja a mainál nagyobb mértékben érvényesüljön, hogy a kamara ügyészének felelősségi jog adassék a kamara választmányának azon határozata ellen is, amellyel a felvétel elrendeltetett. Követeltük, hogy a fennálló jogszabályoknál hatályosabb garanciákkal kell alátámasztani az ügyvédi szólásszabadságot és intézkedni kell aziránt, hogy az ügyvédi hivatás gyakorlata hatályosabb védelemben részesüljön. (Ügyvédi immunitás)

Itt az ideje, hogy most az utolsó órában kapjunk észbe mindannyian, akiknek befolyása van és lehet az ügyvédség kialakulásának kérdéseire. Az igazságügyi kormánynak a bíróságoknak és az ügyvédi kamaráknak egy szívvvel és egy lélekkel kell odádobni az ügyvédi kar részére a mentő lógonnyt. Ezzel a komoly elhatározással, hogy az ugy legyen, lépünk az új esztendőbe és kezdjük meg munkálkodásunkat.

Az ügyvédek karácsonyfája nagyon szegényes, hiányzik alóla az ajándék, pedig a kar derekasan rászolgált az ajándékra. Nagyon komoly és komor lenne a helyzet, ha a jobb

jövőbe vetetett hit és remény nem gyújtott volna egy-két kis méceszt ezen a karácsonyfán is. —

Sok ügyvéd—kevés munkaalkalom. Az ügyvédség anyagi helyzetét lényegesen befolyásolja az a körülmény, hogy az utolsó évtizedekben csak az ügyvédek száma szaporodott és nem a munkaalkalmaké. A háboru előtt is tisztában volt a kar azzal, hogy az ügyvédek jelentékeny része nem képes magából az ügyvédi foglalkozásból megélni. A numerus clausus intézményét már az 1893. évi kamarai közgyűlésen vetette fel egy rég elhalt kartárs, de a kar nagy többsége, úgy akkor, mint később, mindig elutasította ezt az eszmét, mint olyat, mely csak ellentéteket és elkeseredést szítana, a kar függetlenségét ásná alá, de egyébként célhoz nem vezetne. Ma is ellenzi a kar egyeteme a numerus clausust, az eddigi indokokon felül azért is, mert hiszen azt el sem képzelhetjük, hogy ily irányú intézkedés a jelenleg bejegyzett ügyvédek megfosztaná keresetüktől, e nélkül pedig a mai sivár állapot petrifikálná, mert mindenki azt várná, hogy a másik kollega menjen új pályára.

Az ügyvédi karba túdulás a háboru befejezte óta még nagyobb arányokat öltött. 1918-ban még 2400 a budapesti kamara létszáma, 1924. év végén már 3177, 1925. év végén pedig 3222 (ebből Budapeslen gyakorol 3035) vagyis még az utolsó évben is emelkedett a budapesti kamara tagjainak száma 45-tel. Érdekes momentumként említem meg, hogy az egyetemi numerus clausus még egyáltalában nem érezteti hatását, mert az ügyvédjelöltek száma a múlt évben 659 volt, jelenleg pedig 658.

A kar tulsufaltságát erőszakos eszközökkel nem akadályozhatjuk meg, de meg kell állapítanunk azt is, hogy erről a most már nyilvánvalóan igen nehéz pályáról azért sem mennek el a kartársak, mert a többi szabad pálya sem kecsegtet nagyobb eredménnyel. Szóval az ügyvédek nem annyira az ügyvédséghez ragaszkodnak, hanem főleg azért maradnak itt, mert nem nyílik számukra könnyebb megélhetést biztosító pálya. Ha az általános gazdasági helyzet javulni fog, bizonyára e téren is meg fog indulni a nagy népvándorlás, mely egészségesebb viszonyokat fog létesíteni az ügyvédség terén belül is.

A munkaalkalmak szaporítása két irányban képzelhető el. Új munkaterek nyitása és a régiéek intenzívebb kiaknázása útján.

A budapesti ügyvédi kamara évek, sőt évtizedek óta sürgeti a következő új munkaalkalmakat az ügyvédség részére:

Perenkívüli eljárások, főleg az örökösödési eljárás terén biztosíttassék az ügyvédeknek a jelenlegi bírói funkció, ami